

INDENRIGS- OG SUNDHEDSMINISTERIET

Fjerde opfølgning på udmøntning af 600 mio. kr. til psykiatrien fra Aftale om finansloven for 2020 og første opfølgning på Her-og-nu-kapacitetspakken for 2023

1. Indledning og resumé

Dette er den fjerde opfølgning på, hvordan udmøntningen af finanslovsmidlerne på 600 mio. kr. til psykiatrien er afspejlet i regionernes prioritering og kapaciteten i psykiatrien. Opfølgningen omhandler 2023.

Den daværende regering blev sammen med de øvrige aftalepartier i *Aftale om finansloven for 2020* enige om at styrke psykiatrien med 600 mio. kr. (2020-pl) årligt fra 2020 og frem. Der er i aftalen enighed om, at udmøntningen af finanslovsmidlerne skal afspejles i bedre normeringer og en øget kapacitet til gavn for patienterne. Det er hensigten, at en forbedret kapacitet med mere personale kan medvirke til at styrke behandlingskvaliteten i psykiatrien og derigennem nedbringe brugen af tvang. Som en del af udmøntningsaftalen mellem regeringen og Danske Regioner er det aftalt, at der årligt til og med 2024 skal følges op på aftalen ved at følge udviklingen inden for fire indikatorer. Dette notat udgør den årlige opfølgning for 2023 og er den fjerde af sin slags.

Årets opfølgning omfatter også her-og-nu-kapacitetspakken på 77,2 mio. kr. i 2023 fra *Aftale om en 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed* samt den fremrykning på 40 mio. kr. ekstra til 2023 til en akut styrkelse af den regionale psykiatri, der blev besluttet med Finansloven for 2023.

Tabel 1 viser en oversigt over de politiske aftaler, der har løftet den regionale psykiatri i perioden 2020-2024.

Tabel 1					
Oversigt over politiske aftaler med løft af den regionale psykiatri 2020-2024					
Mio. kr., 2024-pl	2020	2021	2022	2023	2024
Aftale om Finanslov 2020	669	669	669	669	669
-herunder drift	502	502	502	502	669
-herunder anlæg	167	167	167	167	
Aftale om Finanslov 2023				41	
Aftale om en bedre psykiatri 2023 - her-og-nu-kapacitetspakke				80	
<i>I alt for aftaler i opfølgningen</i>	669	669	669	791	669
Aftale om en 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed (2022)					189
Aftale om en bedre psykiatri 2023 i øvrigt					272
Rammeforøgelse ifm. samlet dobbeltdiagnosetilbud og særlige pladser (2023)					118,3*
Samlet rammeløft	669	669	669	791	1.249

Anm.: *Den regionale rammeforøgelse på 118,3 mio. kr. omfatter 66,6 mio. kr. statslig finansiering og 51,7 mio. fra en tilpasning af den kommunale ramme.

Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriet

I *Aftale om regionernes økonomi for 2025* blev det besluttet, at der fortsat følges årligt op på, hvordan de regionale midler, der er og vil blive tilført psykiatrien, afspejles i en øget

kapacitet og kvalitet for patienterne. Således vil parterne ifm. aftale om udmøntning af midlerne til den fuldt finansierede 10-årsplan fastsætte principper for den fremadrettede opfølgning herunder med øje for den administrative byrde, der er forbundet med opfølgningen.

Der følges op på følgende overordnede indikatorer for kapaciteten og kvaliteten af den regionale psykiatri:

- Udviklingen i antallet af sengepladser i psykiatrien, herunder i retspsykiatrien
- Udgiftsniveauet på psykiatriområdet
- Udviklingen i antallet af genindlæggelser
- Udviklingen i anvendelsen af tvang i psykiatrien

Mens de første to indikatorer særligt anvendes til at følge op på den kapacitetsmæssige udvikling og den økonomiske prioritering af psykiatrien, anvendes de to sidste indikatorer som et mål for kvaliteten af den behandling, der gives i psykiatrien.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Finansministeriet og Danske Regioner er blevet enige om at omsætte de fire overordnede indikatorer til otte konkrete indikatorer, hvor flere af disse tager udgangspunkt i eksisterende indikatorer og opgørelser fra Sundhedsdatastyrelsen og Danmarks Statistik. Dette sigter mod både at sikre en vis armlængde ift. opgørelsesmetode samt for at fremme genkendelighed og gennemsuelighed for stat og regioner. Hver af disse beskrives i flere detaljer i opgørelsen for hver af de overordnede indikatorer nedenfor.

1.1. Resumé

Opfølgningen viser, at regionerne har løftet både budgetter og regnskaber siden 2020. Det gælder både i forhold til udviklingen siden styrkelsen af psykiatrien med *finansloven for 2020* samt prioritering af brug af her-og-nu-midler i 2023. Samtidigt viser opfølgningen, at regionerne har prioriteret midlerne fra her-og-nu-kapacitetspakken i 2023 til ansættelse af medarbejdere og varige indsatser, fx kapacitetsløft af børne- og ungdomspsykiatrien, retspsykiatrien og den ambulante voksenpsykiatri samt til opnormeringer af F-ACT-teams og OPUS. Regionerne har dertil prioriteret de fremrykkede 40,0 mio. kr. fra *Finansloven 2023* til at adressere og afhjælpe de udfordringer, som psykiatrien står overfor.

Opfølgningen viser en stigning i antallet af medarbejdere med patientrettede funktioner i psykiatrien i alle fem regioner. I 2023 er der især kommet mere plejepersonale og pædagogisk personale til psykiatrien.

Regionernes anlægsplaner om etablering af nye sengepladser er blevet forsinkede, og der er derfor fortsat 77 pladser, som er i planlægnings- eller etableringsfasen. Forsinkelserne skyldes bl.a. udfordringer i regionernes øvrige anlægsportefølje, der for et projekts vedkommende har resulteret i en udskydelse på ubestemt tid, mens andre psykiatriprojekter udfordres af forsinkede somatiske sygehusbyggerier, der medfinansieres via Kvalitetsfonden. To regioner har som resultat heraf udskudt anlægsmidler til 2025.

Derudover viser opfølgningen, at der er sket en stigning fra 2.982 til 3.053 normerede sengepladser på landets psykiatriske afdelinger siden 2019, men der har været et fald på 74 sengepladser fra 2022 til 2023. Anvendelsen af tvang er steget lidt opgjort i andelen af indlagte, men er faldet i absolutte tal. Andelen af akutte genindlæggelser i psykiatrien er steget med 2,5 procentpoint siden 2019. Med *Aftale om en 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed* igangsættes flere indsatser med det formål at nedbringe akutte

genindlæggelser, og der er i den forbindelse fastsat mål om, at akutte genindlæggelser skal nedbringes med 5 pct. i 2026, 10 pct. i 2030 og 15 pct. i 2035. Der igangsættes flere indsatser med det formål at nedbringe antallet af akutte genindlæggelser i regioner og kommuner fx udbredelse af botilbudsteams. Herudover har regeringen tilkendegivet i regeringsgrundlaget at ville prioritere yderligere 3,2 mia. kr. til psykiatrien over den samlede 10-årige periode og dermed løfte den samlede indsats på tværs af sektorer.

Indikatorerne er opgjort regionsvis og for hele landet. Det tager forventeligt længere tid før en øget prioritering og opnormering får gennemslag i forhold til opfølgningsskemaerne for øget anlægs- og sengekapaцитet og kvalitet i psykiatrien. Der er tegn på, at behovet for psykiatrisk behandling stiger mere end kapaciteten, fx er belægningsgraden på psykiatriske afdelinger stigende på trods af den stigende sengekapaцитet. Dette forbehold gør sig særligt gældende for tolkningen af kvalitetsindikatorerne, hvor det dog fortsat er centralt, at regionerne fastholder fokus på at sikre en høj kvalitet af den psykiatriske behandling, som bidrager til at minimere akutte genindlæggelser samt anvendelsen af tvangsforanstaltninger.

2. Udvikling i antallet af sengepladser i psykiatrien

For at give et fyldestgørende billede af udviklingen i antallet sengepladser i psykiatrien, sammenholdes de konkrete planer for kapacitetsopbygningen med den igangværende opnormering af personale i psykiatrien og de normerede sengepladser.

Til opfølgning på udviklingen i antallet af sengepladser i psykiatrien tages derfor tre mål i betragtning:

- Investeringsplaner for etablering af flere psykiatriske sengepladser
- Antal sundhedsfagligt personale ansat i psykiatrien
- Antal normerede sengepladser i psykiatrien

Det fremgår af aftaleteksten, at midlerne i overvejende grad skal styrke kapaciteten gennem mere personale. Indikatoren for antal patientrettet personale indfanger den kapacitetsopbygning, som ikke direkte afhænger af gennemførelse af anlægsinvesteringer.

2.1. Opfølgning på investeringsplaner for etablering af nye sengepladser

Danske Regioner har til denne opfølgning indsamlet oplysninger fra regionerne om deres planer for udvidelse af sengepladser i psykiatrien, herunder retspsykiatriske pladser.

Samtlige regioner har udvidet eller har planer om at anvende finanslovsmidlerne til at udvide antallet af sengepladser i psykiatrien og særligt i retspsykiatrien. Samtidig har regionerne anvendt eller har planer om at anvende midlerne til at forbedre kvaliteten og skabe moderne rammer for den fremadrettede psykiatribehandling.

På baggrund af Danske Regioners redegørelse vurderes det, at finanslovsmidlerne – sammen med regionernes øvrige økonomi, fraregnet kvalitetsfundsprojekter – er med til at finansiere omkring 97 nye sengepladser i psykiatrien. Heraf er 48 sengepladser på retspsykiatriske afsnit og 10 pladser er på Sikringen, hvor der forventes ibrugtaget 5 pladser som følge af behovet. 20 af de nye pladser er allerede blevet etableret, og 77 pladser er i planlægnings- eller etableringsfasen og forventes at blive implementeret i de kommende år. Det bemærkes, at der indgik 20 retspsykiatriske senge på Psykiatrisk Center Sct. Hans i opfølgningen på udmøntningsaftalen fra 2023. Disse senge er imidlertid realiseringen af en samling af retspsykiatrien i Region Hovedstaden, uden at der er tale om nettoforøgelse af sengeantallet, og de indgår derfor rettelig ikke i denne opfølgning.

Der er opstået yderligere forsinkelser i regionernes anlægsplaner, hvorfor der fortsat er 77 pladser i planlægnings- eller etableringsfasen. Forsinkelserne betyder, at flere regioner udskyder anlægsmidler til 2025. To regioner har samlet udskudt ca. 29 mio. kr. til 2029. Flere projekter er således udfordret af at dele matrikel med somatiske sygehusbyggerier, der medfinansieres via Kvalitetsfonden, og som er blevet forsinkede. Derudover har Region Hovedstaden udskudt projektet *Nordstjernen* på ubestemt tid. Regionen har derfor anvendt en del af finanslovsmidlerne til projektforberejdelse og planlægning, mens de resterende midler i 2024 omdirigeres til forbedringer i eksisterende bygninger inden for børne- og ungdomspsykiatrien.

Der er afsat ca. 150 mio. kr. årligt til anlægsinvesteringer i perioden 2020-2023, hvoraf ca. 100 mio. kr. afholdes i 2024 og 2025. Herefter videreføres beløbet på driftsrammen. Det driftsmæssige løft skal bidrage til at understøtte de prioriterede områder i *Aftale om en 10-årsplan for psykiatrien*. Regionerne har planlagt anvendelse af midlerne til bl.a. etablering af udgående og mobile teams samt øge normeringen i bl.a. børne- og ungdomspsykiatrien med henblik på bl.a. at øge behandlingskvaliteten hos de sværest psykisk syge børn og unge og bidrage til flere og bedre terapeutiske tiltag og aktiviteter. Desuden vil indsatsen kunne understøtte udvikling af tværfagligt samarbejde og kvalitetsudvikling. Samtidig anvendes midlerne til driftsudgifter til udvidelsen af institutionen Sikringen, ligesom der ibrugtages nye specialiserede afsnit til spiseforstyrrelser, rehabilitering og retspsykiatri.

2.2. Opfølgning på personale i psykiatrien

Der er ved udgangen af 2023 ansat 13.099 fuldtidspersoner med patientrettede funktioner på psykiatriske afdelinger. Det er en stigning på 1.003 fuldtidsbeskæftigede svarende til ca. 8 pct. i forhold til 2019, jf. tabel 2 nedenfor. Gruppen af personale med patientrettede funktioner omfatter en bred vifte af fagligheder, bl.a. læger, sygeplejersker, farmaceuter, psykomotoriske-, ergo- og fysioterapeuter, kliniske diætister, plejehjemsassistenter, social- og sundhedsassistenter samt –hjælpere, øvrigt plejepersonale, psykologer, pædagogisk personale, socialrådgivere, lægesekretærer og portører.

Stigningen i antallet af personale med patientrettede funktioner dækker over en stigning i samtlige personalegrupper. Den største fremgang fra 2022 til 2023 ses for plejepersonale og øvrige med patientrettede funktioner i psykiatrien. Blandt øvrige med patientrettede funktioner, er det psykologer, pædagogisk personale og socialrådgivere, der driver stigningen. Den største stigning ses blandt pædagogisk personale med ca. 3 pct. siden 2022.

	2019	2020	2021	2022	2023	Udvikling siden 2019
Region Hovedstaden	4.497	4.564	4.611	4.724	4.835	338
Region Midtjylland	2.537	2.644	2.727	2.732	2.795	258
Region Nordjylland	1.026	1.052	1.084	1.082	1.104	78
Region Sjælland	1.507	1.587	1.620	1.664	1.698	191
Region Syddanmark	2.528	2.605	2.675	2.661	2.672	144
Hele landet	12.096	12.452	12.717	12.863	13.099	1.003

Anm.: Personale med patientrettede funktioner dækker bl.a. over læger, sygeplejersker, farmaceuter, psykomotoriske-, ergo- og fysioterapeuter, kliniske diætister, plejehjemsassistenter, social- og sundhedsassistenter samt –hjælpere, øvrigt plejepersonale, psykologer, pædagogisk personale, socialrådgivere, lægesekretærer og portører. Totaler kan afvige fra summen af de angivne tal pga. afrunding.

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen på baggrund af Kommunernes og Regionernes Løndatakontor.

2.3. Antal normerede sengepladser

Der er siden 2019 sket en stigning fra 2.982 til 3.053 normerede sengepladser på landets psykiatriske afdelinger, jf. tabel 3. Stigningen på 71 normerede sengepladser svarer til en forøgelse på ca. 2,3 pct. De årlige procentuelle ændringer i antallet normerede sengepladser har været 1 pct. fra 2019 til 2020, 5 pct. fra 2020 til 2021, -1 pct. fra 2021 til 2022 og -2 pct. fra 2022 til 2023. Faldene fra 2021 til 2023 skyldes færre pladser i Region Hovedstaden og Region Syddanmark. Det bemærkes, at det er vanskeligt at vurdere, hvad udviklingen er et udtryk for. Det kan fx være udtryk for, at regionerne prioriterer ambulante tilbud i højere grad.

Tabel 3

Antal normerede sengepladser på psykiatriske afdelinger, ultimo året

	2019	2020	2021	2022	2023	Udvikling 2019-2023
Region Hovedstaden	1.175	1.194	1.330	1.290	1.242	67
Region Midtjylland	536	535	535	535	535	-1
Region Nordjylland	270	266	270	270	270	0
Region Sjælland	420	401	402	405	405	-15
Region Syddanmark	581	613	613	627	601	20
Hele landet	2.982	3.009	3.151	3.127	3.053	71

Anm.: Tallene revideres bagudrettet.

Kilde: Egne beregninger baseret på tal fra Sundhedsdatastyrelsen.

3. Udgiftsniveau på psykiatriområdet

De tilførte midler i perioden 2020-2024 skal være synlige i regionernes udgiftsniveau til psykiatriområdet. Jf. Tabel 1 ovenfor er driftsrammen forøget med hhv. 669 mio. kr. 2020, 2021 og 2022, 791 mio. kr. i 2023 og 1.249 mio. kr. i 2024.

I perioden 2020-2023 er der derudover afsat ca. 150 mio. kr. årligt til anlægsinvesteringer, hvorefter beløbet videreføres på driftsrammen. Det driftsmæssige løft i 2024 skal bidrage til at understøtte de prioriterede områder i en 10-års plan for psykiatrien.

Psykiatriens andel af vinterpakken og compensation for lokalt afholdte udgifter til håndtering af covid-19 er trukket ud af de efterfølgende regnskaber for at sikre et mere retvisende billede. Sammenligninger af regnskaber og budgetter på tværs af årene bør tages med forbehold for, at der ikke tages højde for de samlede niveauer for budgetter og regnskaber på tværs af årene.

3.1. Regnskab

Regionerne har styrket psykiatriens økonomi betydeligt siden 2019. I 2023 har regionerne anvendt 992 mio. kr. mere til psykiatrien ift. 2019, jf. tabel 4. Det betyder, at regionerne samlet set har hævet deres udgifter til psykiatrien med mere, end de er fået tilført i perioden. De afholdte driftsudgifter på psykiatriområdet er steget i alle regioner siden 2019.

For at kunne sammenligne regnskabstallene på tværs af årene, er alle år omregnet til 2023-pris-og-lønniveau. Derudover er der foretaget korrektioner for opgaveændringer og tekniske omplaceringer i regnskabstal for 2019, som ikke afspejler en reel udgiftsudvikling.

Regnskaberne for 2021 og 2022 er desuden korrigeret for psykiatriens andel af vinterpakken og covid-19-kompensation, som beskrevet i forudgående afsnit.

Tabel 4
Afholdte driftsudgifter vedr. psykiatriske sygehuse

Mio. kr., 2023-pl	2019	2020	2021	2022	2023	Udvikling 2019 til 2023
Region Hovedstaden	3.433	3.556	3.707	3.857	3.940	507
Region Midtjylland	1.846	1.970	2.085	2.042	2.062	216
Region Nordjylland	774	822	825	840	867	93
Region Sjælland	1.418	1.491	1.566	1.531	1.469	51
Region Syddanmark	2.077	2.119	2.210	2.216	2.201	125
Hele landet	9.548	9.957	10.394	10.485	10.540	992

Anm.: Regnskab for 2019 er korrigeret for opgaveændringer og tekniske justeringer. Regnskaberne for 2021 og 2022 er korrigeret for psykiatriens andel af vinterpakken og covid-19-kompensation. Totaler kan afvige fra summen af de angivne tal pga. afrunding.

Kilde: Danmarks Statistik og indberetning fra Danske Regioner.

3.2. Budget

Der er prioriteret yderligere midler til psykiatrien sammenlignet med 2020, således at driftsbudgettet for 2024 er 897 mio. kr. højere end budgettet for 2020, jf. tabel 5. Alle fem regioner har øget deres driftsbudgetter til psykiatrien siden 2020. Samlet har regionerne øget budgetterne udover de 669 mio. kr. fra finanslov 2020 (24-pl). Det ses, at budgetterne er løftet med 369 mio. kr. fra 2023 til 2024, hvilket skal ses i sammenhæng med *Aftale om en 10-årsplan og mental sundhed* og *Aftale om en bedre psykiatri*, der bl.a. medfører løft til implementering af forløbsbeskrivelser for voksne og børn og unge med psykoselidelser samt kickstart af den løbende kapacitetsopbygning i regionerne til initiativer i børne- og ungdomspsykiatrien.

Det skal dog også bemærkes, at det samlede løft fra 2023 til 2024 fra aftalerne vedr. psykiatrien endnu ikke har sat sig fuldt ud i regionernes budgetter for 2024. Det vurderes, at det bl.a. skyldes, at udmøntningen af midlerne har afventet lovgivning og faglige forarbejder, og derfor har regionerne ikke kunnet indarbejde løftene fuldt i budgetterne for 2024. Det skal ses i lyset af, at regionerne først fik afklaring om de midler regionerne modtager ville modtage i 2024 til psykiatrien fra 10-årsplan samt aftale om en bedre psykiatri med den aftalte udmøntningsaftale fra starten af april 2024. Dermed har det ikke været muligt for regionerne at tage højde for ved budgetlægning i 2024, som foregik i efteråret 2023.

Tabel 5
Budgetterede driftsudgifter vedr. psykiatriske sygehuse

Mio. kr., 2024-pl	2020	2021	2022	2023	2024	Udvikling 2020 til 2024	Udvikling 2023 til 2024
Region Hovedstaden	3.696	3.898	3.839	3.901	4.067	371	166
Region Midtjylland	1.972	2.065	2.021	2.123	2.163	192	40
Region Nordjylland	843	871	856	869	890	47	21
Region Sjælland	1.464	1.546	1.562	1.460	1.516	52	56
Region Syddanmark	2.172	2.303	2.288	2.322	2.408	235	85
Hele landet	10.147	10.682	10.566	10.676	11.045	897	369

Anm.: Tallene er PL-reguleret og korrigeret tekniske justeringer vedr. ny kontoplan, opgaveflytninger samt psykiatriens andel af IT og administration.

Kilde: Danmarks Statistik og indberetninge fra Danske Regioner.

4. Udvikling i antallet af genindlæggelser

Der er overordnet sket en stigning i andelen af akutte genindlæggelser i psykiatrien fra 2019 til 2023, jf. tabel 6. Det er derfor vigtigt, at regionerne og kommunerne i samarbejde fastholder fokus på at nedbringe andelen af akutte genindlæggelser i psykiatrien. Det fremgår således også som mål i *Aftale om en 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed* fra september 2022, at akutte genindlæggelser i psykiatrien skal nedbringes med 5 procent i 2026, 10 procent i 2030 og 15 procent i 2035. Der igangsættes flere indsatser med det formål at nedbringe akutte genindlæggelser. Fx udbredes botilbudsteams, som skal sikre bedre overgange for borgere på botilbud ved både indlæggelse, under indlæggelse og ved udskrivning fra behandlingspsykiatrien.

Tabel 6
Andel akutte genindlæggelser inden for 30 dage i psykiatrien

	2019	2020	2021	2022	2023	Udvikling siden 2019, pct. point
Region Hovedstaden	24,1	24,1	25,5	26,2	26,2	2,1
Region Midtjylland	23,5	25,8	25,6	26,5	27,3	3,8
Region Nordjylland	17,1	17,0	16,7	19,2	20,6	3,5
Region Sjælland	22,8	23,4	25,7	28,5	29,5	6,6
Region Syddanmark	23,5	23,2	23,6	22,6	22,8	-0,7
Hele landet	23,4	23,9	24,7	25,4	25,9	2,5

Anm.: Enkelte tal for 2019-2022 er revideret marginalt i forhold til sidste opfølgning grundet løbende opdatering af de tilgrundliggende registre.

Kilde: Landspatientregisteret og CPR, Sundhedsdatastyrelsen

5. Udvikling i anvendelsen af tvang i psykiatrien

Til opfølgning på udviklingen i anvendelsen af tvang i psykiatrien indgår to indikatorer for anvendelsen af tvang, andelen og antallet af indlagte personer, der berøres af en tvangsforanstaltning.

Begge indikatorer inddrages, fordi andelen af indlagte, som berøres af en tvangsforanstaltning, vil påvirkes i nedadgående retning helt mekanisk, hvis en øget kapacitet i psykiatrien medfører, at personer, som ikke tidligere er blevet indlagt, indlægges. Betragtes andelen alene, vil en udvikling heri således ikke nødvendigvis afspejle, at der anvendes mindre tvang. For at vurdere, om der sker en reel reduktion i

anvendelsen af tvang i psykiatrien, suppleres der derfor med udviklingen i antallet af indlagte personer, der berøres af en tvangsforanstaltning. Der tages ikke højde for ændringer i sammensætning af patienter og dermed evt. forskelle i kompleksiteten i behandlingen.

Andelen af indlagte personer, der berøres af en tvangsforanstaltning har overordnet været på et konstant niveau siden 2019, dog med mindre regionale forskelle. I 2023 var andelen 1 pct. point højere for hele landet end i 2019, *jf. tabel 7*. Samtidig har både Region Midtjylland og Region Sjælland reduceret andelen med hhv. 2,2 og 1,9 pct. point i perioden.

Tabel 7
Andelen af personer, berørt af en tvangsforanstaltning i forhold til antal indlagte

	2019	2020	2021	2022	2023	Udvikling siden 2019, pct. point
Region Hovedstaden	23	24,4	22,1	23,3	23,2	0,2
Region Midtjylland	24,8	25,2	23,5	24,1	22,6	-2,2
Region Nordjylland	25,8	26,8	26,3	26,1	25,1	-0,7
Region Sjælland	23,0	22,4	22,1	21,4	21,1	-1,9
Region Syddanmark	21,5	22,7	21,6	22,1	22,5	1,0
Hele landet	21,5	22,7	21,6	22,1	22,5	1,0

Anm.: Tvangsforanstaltninger defineres som bæltefiksering, remme, akut beroligende medicin med tvang, fastholdelse, skærmning, tvangsmedicinering, tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse. Enkelte tal for 2019-2022 er revideret marginalt i forhold til sidste opfølgning grundet løbende opdatering af de tilgrundliggende registre.

Kilde: Register over tvang i psykiatrien 14.05.2024, Sundhedsdatastyrelsen.

Antallet af personer berørt af mindst en tvangsforanstaltning er faldet med 141 personer siden 2019, *jf. tabel 8*. Niveaulet har dog ligesom med andelen af personer berørt af tvang, været forholdsvis konstant over de seneste år.

Tabel 8
Antal af personer berørt af en tvangsforanstaltning

	2019	2020	2021	2022	2023	Udvikling 2019-2023, antal personer
Region Hovedstaden	2.253	2.349	2.100	2.248	2.276	23
Region Midtjylland	1.185	1.235	1.181	1.226	1.183	-2
Region Nordjylland	584	603	588	579	563	-21
Region Sjælland	894	848	842	815	801	-93
Region Syddanmark	1.325	1.310	1.196	1.262	1.250	-75
Hele landet	6.066	6.192	5.756	5.970	5.925	-141

Anm.: Tvangsforanstaltninger defineres som bæltefiksering, remme, akut beroligende medicin med tvang, fastholdelse, skærmning, tvangsmedicinering, tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse. Enkelte tal for 2019-2022 er revideret marginalt i forhold til sidste opfølgning grundet løbende opdatering af de tilgrundliggende registre.

Kilde: Register over tvang i psykiatrien 14.05.2024, Sundhedsdatastyrelsen.

Der vil fortsat være fokus på, hvordan kapacitetsudvidelser og opnormering af personale kan medvirke til, at brugen af tvang reduceres til et minimum i de kommende år. For en mere detaljeret beskrivelse af udviklingen på tvangsområdet, henvises til Sundhedsstyrelsens *Monitorering af tvang i psykiatrien: Opgørelse for perioden 1. januar – 31. december 2023*.

Det bemærkes, at Danske Regioner og regeringen har aftalt en ny målsætning for nedbringelse af tvang for de tvangsformer, der opleves mest indgribende og opstår i akutte situationer. Fremover vil monitorering af tvang derfor fokusere på målsætningen om, at antallet af episoder med bæltefiksering, fastholdelse og akut beroligende medicin med tvang pr. 100.000 borgere reduceres med 30 pct. frem mod 2030. Derudover vil der være et særligt fokus på børn og unge.

6. Opfølgning fra her-og-nu-kapacitetspakken fra 2023

Med *Aftale om en 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed* blev der afsat 77,2 mio. kr. i 2023 til en her-og-nu kapacitetspakke til den regionale psykiatri. Efterfølgende blev det i finanslovsaftalen for 2023 besluttet at fremrykke 40 mio. kr. ekstra til en akut styrkelse af den regionale psykiatri. Ifølge aftalen skulle her- og nu kapacitetspakken overvejende gå til ansættelse af flere medarbejdere i patientrettede funktioner med henblik på at imødegå de aktuelle udfordringer i psykiatrien. Danske Regioner har til denne opfølgning indsamlet oplysninger fra regionerne om deres anvendelse af midlerne.

Tabel 9
Opfølgning på her-og-nu-kapacitetspakken og fremrykning fra Finansloven 2023

Mio. kr.,2023-pl	Her-og-nu-kapacitetspakke fra Aftale om en bedre psykiatri	Fremrykning af midler fra Finansloven 2023	I alt
Region Hovedstaden	24,1	12,5	36,6
Region Midtjylland	16,7	8,7	25,4
Region Nordjylland	8,0	4,1	12,1
Region Sjælland	11,9	6,0	17,9
Region Syddanmark	16,5	8,5	25,0
Hele landet	77,2	40,0	117,2

Kilde: Danske Regioner

Det fremgår af regionernes regnskaber for 2023, jf. *Tabel 4 ovenfor*, at regionerne har udmøntet midlerne i den regionale psykiatri i 2023. Det fremgår af Danske Regioners redegørelse, at regionerne har prioriteret midlerne til ansættelse af medarbejdere og varige indsatser, fx til udvidet kapacitet i børne- og ungdomspsykiatrien, retspsykiatrien samt til F-ACT-teams og OPUS. Regionerne har prioriteret de fremrykkede 40 mio. kr. fra Finansloven 2023 til at adressere og afhjælpe de udfordringer, som psykiatrien står overfor.